

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 18 sierpnia 2010 r.

Szef
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Krzysztof Bondaryk

P- 3834 /2010/3620/DS

Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej

Pani Krystyna SZUMILAS

Odpowiadając na pismo DS-WSA-KB-030N/64/10 z dnia 29.07.br. w sprawie projektu ustawy o systemie informacji oświatowej (projekt z dnia 19.07.2010 r.) uprzejmie informuję, że po zapoznaniu się z przedstawionymi kwestiami wynikającymi z uwag Zespołu ds. Społeczeństwa Informacyjnego Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego przedstawia następujące stanowisko:

- przekazywanie informacji do bazy danych systemu informacji oświatowej, zwanej dalej „bazą danych SIO”, a także możliwość pozyskania danych bezpośrednio z bazy danych SIO, bez konieczności tworzenia lokalnej bazy danych - nie wpłynie negatywnie na bezpieczeństwo systemu, a co za tym idzie, przetwarzanych w nim informacji (punkt 1 przedmiotowego pisma),
- propozycja przechowywania danych na serwerze zewnętrznym w ocenie ABW nie powinna zostać uwzględniona, albowiem wszelkie kopiowanie baz danych niesie za sobą niebezpieczeństwo dla ochrony tych danych. Istnieje także wątpliwość, gdzie dane w przyjętym rozwiązaniu będą gromadzone oraz czy serwer nie będzie mógł służyć do nielegalnego przeszukiwania bazy PESEL z pominięciem oprogramowania do zarządzania systemem (punkt 2 przedmiotowego pisma).

Ponadto ABW zgłasza następujące uwagi i propozycje zmian do niżej wymienionych artykułów:

- 1/ w art. 1 ust. 2 - wprowadzono definicję systemu informacji oświatowej, którą rozszerzono o zapis dotyczący lokalnych baz danych SIO. Utworzenie lokalnych baz

danych pozostaje w sprzeczności z wcześniejszym stanowiskiem ABW w kwestii zapobiegania rozpraszania danych dotyczących obywateli w zbiorach lokalnych. Prowadzenie ewidencji mających charakter rozproszony może stanowić niebezpieczeństwo porównania danych składowanych lokalnie z danymi z ewidencji centralnej, zwłaszcza ze względu na fakt przetwarzania danych spersonalizowanych. Pragnę nadmienić, iż pierwotna koncepcja przedmiotowego projektu ustawy zakładała istnienie tylko jednej bazy danych, bez tworzenia baz lokalnych. W ocenie ABW lepszym rozwiązaniem byłoby powrócenie do pierwszej koncepcji de facto już opracowanej wcześniej, a więc relatywnie łatwiejszej do wprowadzenia,

2/ w art. 3 - wprowadzony podział danych w SIO na Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych „RSPO” i „zbiory danych szkół i placówek oświatowych” jest niezrozumiały. Nie wyjaśniono, dlaczego w przepisie wydzielane są dwa odrębne rejestry, w ramach których gromadzone są różne zakresy danych na temat tej samej placówki,

3/ w art. 4 ust. 1 - w ramach opisu lokalnych baz danych SIO występuje zapis, iż zbiory te będą służyć nie jako warstwa pośrednia pozwalająca na realizację dostępu do baz centralnych, ale jako w pełni funkcjonalne zasoby, w których dane będą gromadzone i do których dane będą pobierane z centralnej ewidencji SIO. W dalszej treści tego ustępu występuje również nieprecyzyjny zapis dot. pobierania danych osobowych ze „zbioru PESEL”, co w ostateczności może doprowadzić do powstania swego rodzaju repliki (kopii) tego rejestru,

4/ art. 5 - ze względu na „importowanie danych z rejestru PESEL” powstaną dwa jednostronnie (założenie, że dane z SIO nie będą trafiać do PESEL) zależne zbiory danych, za których integralność odpowiadać będą odrębne ministerstwa,

5/ art. 6 ust. 1 - w zakresie gromadzonych danych w ramach Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO), zasadnym wydaje się gromadzenie innych danych istotnych z punktu widzenia takich aspektów jak np. wyrównanie poziomu wyposażenia czy dydaktyki poszczególnych placówek poprzez wprowadzenie charakterystyk (liczba i poziom wyposażenia pracowni komputerowych, liczba i poziom wyposażenia sal multimedialnych, wykorzystywane nowoczesne pomoce naukowe, jakość i rodzaj wykorzystywanego w szkole łącza internetowego, czy pracownie komputerowe są wyposażone w określone oprogramowanie realizujące m. in. takie funkcje jak ochrona antywirusowa, filtry zawartości, inne istotne dane dotyczące poziomu przygotowania placówki do pełnienia funkcji oświatowych -

definiowalnych w miarę potrzeby). Jeżeli - zdaniem MEN - taki zapis jest nieakceptowany, to proponowałbym przedmiotowy zakres danych przenieść do aktu wykonawczego, którego procedura nowelizacji jest łatwiejsza,

6/ w art. 7 - brakuje podstawowych informacji dotyczących liczby uczniów, liczby klas, profili klas, liczebności poszczególnych klas, liczby nauczycieli. Jednocześnie nadmieniam, że dane te częściowo są zawarte w zbiorach danych o innych jednostkach, które zgodnie z treścią projektu pełnią rolę wspomagającą, a brakuje ich natomiast w zbiorach podstawowych. Zbiory opisane w art. 6 i 7 powinny stanowić jeden zbiór mający charakter centralny i nieposiadający swoich lokalnych odpowiedników,

7/ art. 9 - oprócz w pełni zasadnych danych dziedzinowych, związanych z przebiegiem edukacji, gromadzonych w ramach zbioru danych o uczniach wątpliwości, budzi brzmienie ust. 2, który zawiera bardzo szeroki zakres danych identyfikacyjnych,

8/ art. 11 - zapis tego artykułu mówi o terminach przekazywania danych z systemów lokalnych do centralnej bazy SIO. Zdaniem ABW przesyłanie danych za pomocą nośników elektronicznych jest rozwiązaniem archaicznym. W każdym innym przypadku (przy połączeniu on-line) dane mogą być przekazywane na bieżąco i na bieżąco aktualizowane,

9/ w art. 18 ust. 4 - budzi wątpliwość zapis o treści: „Przepisy art. 17 ust. 4 stosuje się odpowiednio” skoro podmiot nie ma już numeru REGON,

10/ art. 19, 20 - proponuje się uzupełnić treść o zakres współpracy SIO z rejestrem PESEL,

11/ art. 26 ust. 2-5 - zupełnie niezrozumiały wydaje się algorytm postępowania podczas wprowadzania danych ucznia do zbioru danych o uczniach w SIO. Nie jest wskazane, co odbywa się na poziomie samorządowym w bazach lokalnych SIO, a co w centralnej bazie SIO. Z treści przepisów nie wynika, jakie dane uczniów i na jakim etapie są odpersonalizowane oraz gdzie i w jakiej postaci składowane. Analogiczny algorytm jest powielony w przypadku przekazywania danych dziedzinowych nauczyciela, uregulowany w art. 29,

12/ art. 27 - dane uczniów, składowane w bazach lokalnych, pomimo „deaktywacji” wpisów dotyczących ucznia, np. ze względu na jego skreślenie z listy uczniów placówki, są nadal przechowywane w bazie lokalnej. Jeżeli bazy lokalne są traktowane jako zasoby mające charakter transakcyjny, wykorzystywane na potrzeby

bieżącej działalności, to powstaje pytanie o zasadność powyżej opisanego postępowania. Analogiczna sytuacja ma miejsce w art. 30, w przypadku przekazywania danych nauczyciela,

13/ **art. 28** - ze względu na kluczowość odnotowania w SIO faktu zaprzestania uczęszczania do jednej placówki podczas zmiany na inną, zasadnym wydaje się opracowanie awaryjnej procedury, która mogłaby być zastosowana w sytuacji problemów z lokalnie działającą instalacją zbioru danych o uczniach lub problemów z przesłaniem aktualizacji do bazy danych SIO o tej samej nazwie,

14/ **art. 34** - wymaga doprecyzowania w zakresie klauzuli danych wymienionych w treści ust. 1. Ponadto z treści art. 34 ust. 3 nie wynika, aby te dane nie były powszechnie udostępniane,

15/ **art. 35** - mało czytelne są zapisy dotyczące zasad przekazywania danych osobowych oraz danych dziedzinowych uczniów i nauczycieli pomiędzy bazą danych SIO a bazami lokalnymi. Nie wiadomo, co się dzieje z danymi uczniów i nauczycieli w sytuacjach gdy: jeden uczeń chodzi do kilku szkół, np. publiczna i muzyczna, jeden nauczyciel pracuje w kilku szkołach, np. publiczna i prywatna, jak wyglądają mechanizmy wzajemnej wymiany danych (aktualizacji). Biorąc pod uwagę fakt, że dane nie są usuwane (patrz uwaga do art. 27), a jednocześnie w pewnych sytuacjach nie mogą podlegać aktualizacji, mamy do czynienia z funkcjonowaniem danych jednego ucznia/nauczyciela w wielu miejscach w różnych postaciach,

16/ **art. 38-41** - zupełnie niejasne są procedury i zakres udostępnianych danych pobieranych na wniosek różnych podmiotów z SIO oraz rejestru PESEL, np. w art. 39 numer PESEL jest pobierany zarówno z SIO, jak i ze zbioru PESEL,

17/ **art. 44** - nie przedstawiono przekonującego uzasadnienia, dlaczego z powodu konieczności wykonania porównania do SIO musi być corocznie przekazywana duża zawartość zbioru PESEL oraz jaka jest zasadność pobierania wielkiej części zbioru i realizacja porównania na poziomie centrali SIO. Biorąc pod uwagę fakt, że problem ma charakter lokalny (musi się nim zająć samorząd), można, korzystając z lokalnej instalacji SIO, dokonać porównania danych na poziomie gminy czy powiatu z zawartością lokalnie uzyskanego dostępu do ewidencji ludności,

18/ **art. 49** - zawiera zapisy obejmujące swoim zakresem udostępnianie danych osobowych, które nie regulują tak kluczowych elementów jak postępowanie z danymi pobieranymi ze zbioru PESEL (jest tylko wzmianka o jakimś zbiorze tymczasowym). Z treści przepisu nie wynika jakie raporty będą miały charakter spersonalizowany

i odpersonalizowany i komu będą udostępniane. W celu zapewnienia ochrony danych osobowych przepis wymaga doprecyzowania,

19/ **art. 50** - regulacja dot. udostępniania danych z SIO innym podmiotom niż wymienione w art. 49 potraktowana została wyjątkowo szcążkowo, albowiem nie wyjaśniono komu taki raport można wydać, czy będzie on zawierał dane spersonalizowane czy odpersonalizowane, czy też mające jedynie charakter statystyczny. Takie podejście może spowodować niekontrolowane udostępnianie danych osobowych obywateli, a w efekcie umożliwienie ich wykorzystania w działaniach bezprawnych (np. kradzież tożsamości),

20/ **art. 51** - wymaga doprecyzowania w zakresie udostępniania danych, tj. czy dotyczy to pobierania danych ze zbiorów lokalnych, czy też z centralnego zbioru danych SIO,

21/ **art. 53** - zasadnym wydaje się, aby osoba/podmiot wnioskujący o dostęp do danych z SIO wskazywała zakres, którego ten dostęp dotyczy - czy są to np.: dane osobowe ucznia/uczniów, dane dziedzinowe ucznia/uczniów, dane dotyczące nauczycieli, dane dot. placówki oświatowej. W **art. 54** wymieniono elementy upoważnienia, ale ma to charakter ogólny na podstawie typu użytkownika wnioskującego. Takie podejście jest mało elastyczne ze względu na niżej wymienione aspekty: nie można udzielić większego zakresu danych niż maksymalny wynikający z rodzaju użytkownika wnioskującego, nie można teoretycznie udzielić mniejszego zakresu danych co jest niezgodne z zasadą wiedzy uzasadnionej (need to know),

22/ **art. 57 ust. 1** - wymienia przypadki cofnięcia upoważnienia, gdy wydano je na podstawie nieprawdziwych lub nieaktualnych danych, natomiast w **art. 54** mówi się o weryfikacji danych przed wydaniem upoważnienia. Nie jest więc możliwe wydanie upoważnienia na podstawie nieprawdziwych danych. Z kolei w kwestii nieaktualności danych, należy wskazać, iż może się zdarzyć sytuacja, w której dane ulegną dezaktualizacji po wydaniu upoważnienia. Zaproponowane zapisy są więc niespójne i zdaniem ABW powinny odzwierciedlać poniższą procedurę:

- wniosek,
- weryfikacja danych zawartych we wniosku,
- wydanie upoważnienia jeśli wszystko jest w porządku.

W sytuacji powzięcia dodatkowych informacji o nieprawidłowości danych po wydaniu upoważnienia organ do tego uprawniony ma prawo w dowolnym momencie

do cofnięcia upoważnienia. W przypadku zmiany danych na wniosku osoba wnioskująca jest zobowiązana do ich aktualizacji w określonym terminie,

23/ **art. 76** - doprecyzowania wymaga określenie, czy chodzi o dane składowane w centralnym zbiorze danych, czy w lokalnych bazach SIO. Dane zarówno uczniów jak i nauczycieli są przecież przekazywane pomiędzy instancjami SIO funkcjonującymi przy różnych szkołach/zespołach szkół. W kwestii raportów zasadne jest dodanie zapisu mówiącego o raportach wygenerowanych na podstawie danych odpersonalizowanych,

24/ **art. 77** - pozostawienie decyzji o zasadach i długości okresu przechowywania administratorom lokalnych baz SIO może doprowadzić do sytuacji, w której, biorąc pod uwagę przekazywanie danych pomiędzy lokalnymi bazami SIO, w jednej placówce dane te będą dostępne (np. w szkole podstawowej), a nie będą dostępne na innym etapie nauki. System składowania, odpersonalizowania i kasowania powinien być jednolity dla wszystkich, a ogólną akceptowalną zasadą być powinno, że jeżeli dane w danym momencie są potrzebne, to są one pobierane z bazy centralnej na wniosek osoby uprawnionej. Ponadto zapis o treści „nie krótszy niż 5 lat” budzi wątpliwości, albowiem w rzeczywistości daje możliwość nieograniczonego przechowywania danych w lokalnych bazach danych SIO. W tym zakresie proponuje się przyjęcie zapisów zawartych w art. 76 ust. 3 i 4, zaś zwrot „odpersonalizowane” proponuje się zastąpić określeniem „usunięte”,

25/ **art. 78** - wprowadzone zapisy budzą wątpliwości w kwestii ponoszenia wydatków finansowych, albowiem nie wydaje się zasadne budowanie i utrzymywanie systemów lokalnych, jeśli MEN i tak płaci za jednolity software dla wszystkich.

Jednocześnie informuję, że w dniu 11 sierpnia br. o godz. 12.00, w gmachu MEN odbyło się spotkanie z udziałem funkcjonariuszy ABW, zaś kolejne terminy będą ustalane telefonicznie z Dyrektorem Strategii MEN Panią Urszulą Martynowicz przez niżej wymienionych funkcjonariuszy ABW:

- Roberta Lacha, tel. (22) 58-57-555,
- Grzegorza Zbiróga, tel. (22) 58-56-489,
- Magdalenę Gołaszewską, tel. (22) 58-59-205.

(-) Krzysztof Bondaryk